

Af Poul Vendelbo Løvenørns private Brevveksling.

Ved A. Tuxen.

Under Felttoget mod Magnus Stenbock 1712—13¹⁾ havde Frederik IV's Generaladjutant, Oberst Poul Vendelbo Løvenørn²⁾, haft rig Lejlighed til Samarbejde med Viceadmiral Christen Thomesen Sehested³⁾, der kommanderede den danske Flotille i de pommerske Farvande. Den 27aarige Oberst, Bedemandssønnen fra Horsens, og den næsten halvhundredaarige, gammeladelige Admiral passede fortrinlig for hinanden, og trods den store Forskel i Alder og Byrd blev de snart intime Venner. Det var nu heller ikke saa underligt: de var beslægtede Aander, aabne, ærlige Naturer, livsglade Sjæle, djærve i deres Optræden og først og fremmest udpræget danske i Tænkemaade og Sprog; bedre og dygtigere nationale Repræsentanter for vor Hær og Flaade kunde ikke tænkes.

Efter at Stenbock i Maj 1713 var bleven tvungen til at rømme Tønning og overgive sig med sin hele Hær, gik de russiske og sachsiske Tropper, der havde deltaget i Belejringen, tilbage til Svensk Pommern, som var temmelig blottet for Forsvarere. Ved den danske Flotilles Hjælp besatte de i Juli Rygen og indesluttede derefter i Forbindelse med et Detachement af Flotillen Fæstningen Stettin, der efter et kortvarigt Bombardement i September faldt i Russernes Hænder. Kun fra Stralsunds Volde vajede endnu det blaaugle Flag, og tilsyneladende var det snart ude med Svenskernes Herredømme i Pommern; men Danmarks Allierede gjorde en mærkelig Brug af deres Sejrr. Jævnside med de militære Operationer havde de drevet politiske Forhandlinger med Preussen og de holsten-gottorpske Ministre, og Frugten af disse var bleven en Overenskomst, i

¹⁾ Den nyeste Fremstilling af dette Felttog findes i Generalstabens »Bidrag til den St. Nord. Krigs Hist.», B. IV. Kbhvn. 1910.

²⁾ f. 1686, d. 1740. Dansk biogr. Lexikon.

³⁾ f. 1664, d. 1736. Do.; Thyra Sehested, Adm. C. T. S.s Saga (1904).

Følge hvilken Preussen skulde sekvestrere Landet Syd og Øst for Peenefloden og i Forbindelse med Holsten-Gottorp lægge Garnison i Stettin, medens Resten af Svensk Pommern tillige med Rygen skulde tilbagegives Svenskerne. Kongen af Danmark, der ganske vist ikke havde sendt Russerne og Sachserne de Tropper, han havde lovet dem, men som dog havde ydet dem værdifuld maritim Bistand, havde med stigende Misfornøjelse fulgt sine Forbundsfællers mærkelige Transaktioner og sendte i September Løvenørn til Pommern¹⁾ for at følge Begivenhedernes Gang og varetage de danske Interesser. Men Sendelsen blev forgæves; de sachsisk-polske og russiske Øverstkommanderende kunde ikke modstaa Klangen af de preussiske Dukater. Efter Stettins Fald blev Overenskomsten udført til Punkt og Prikke, og det pommerske Felttog 1713 endte med, at den overvundne Part fik en Del af det tabte Land tilbage, medens det neutrale Preussen og det af Staternes Tal foreløbig slettede Holsten-Gottorp høstede alle Sejrens Frugter.

Fra Pommern sendte Løvenørn Kongen og hans Ministre talrige Depecher, der er af største Betydning for Felttogets Historie²⁾, men han fik ogsaa Tid til at sende Vennen Sehested, der havde ledet Tønnings Indeslutning fra Søsiden, og som opholdt sig i Slesvig, nogle udførlige Breve af privat Natur, og det er dem, der meddeles nedenfor. De findes i P. V. Løvenørns private Arkiv i Rigsarkivet³⁾ og er meget karakteristiske for Forholdet mellem de to Venner. Skæmt — ofte temmelig drøj — vexler med Alvor, intime private Forhold omtales jævnsides med Fædrelandets vigtigste Anliggender, alt i et jævnt naturligt Sprog, frit for Pedanteri, men rigtignok ogsaa med en ganske uregelbunden Ortografi, der til Tider kan være helt moderne. Løvenørn maa i øvrigt have været i Besiddelse af

¹⁾ Kgl. udf. Exped. „ „ 1713 N. 1940.

²⁾ Enkelte af Løvenørns Relationer findes blandt Gesandtskabsberetningerne fra Polen; men da alle Krigskancelliets Memorialer (de til Kongen indsendte Skrivelser) fra 1713 er gaaede tabt, mangler de fleste originale Depecher; Løvenørns Koncepter faar derved stor Værdi.

³⁾ Løvenørns Breve er gengivne efter en i Pakken liggende, lille Kopibog, han har ført, medens han i 1713 opholdt sig i Pommern. Af Sehesteds Svar er kun et eneste bevaret; det meddeles nedenfor.

Sprogtalent; hans franske og tyske Breve er i sproglig Henseende fortrinlige; han talte og skrev Russisk og havde ikke glemt sine latinske og græske Skolekundskaber.

Kron Jagten¹⁾ dend 28 sptbr 1713

til Adm. Sehsted.

Med sidste Post gaf jeg mig dend ære at skrive til Hs Excelence Hr: gh. Raad Wibe²⁾, udi samme skrivelse tog jeg mig dend frihed at sende Dig hilsen med forsichring at jeg med allerførste skulle have dend ære at opvarte min Hr. Admiral selv. Jeg hved vel, hvad for en Materie Du ville jeg skulle begynde med, men dend kommer sidst i brevet pour la bonne bouche. Hvor længe jeg haver været paa rejsen her hid og naar min ankomst har været, dette er jeg forsichret at Du allerede er informeret om af min underdanige skrivelse til Hs Excelence voris eniste og beste Patron³⁾; jeg vil da gjøre en hgyndelse med at fortelle Dig en Deel af mit Levnetz forhold, siden jeg kom her.

Hr: Commendeur Rosenpalm⁴⁾ med 11 Matroser har gjort mig dend plaisir, som icke 30m⁵⁾ Md. har kundet bringe til Veie for 3 store Potentater⁷⁾ c'est à [dire] hand førte mig paa Rygen med sin Sloppe. Det første jeg tog mig til der, var at besee städet hvor Landingen var skeed, dernest besaa jeg iblandt andet dend Linie, som de Svenske havde gjort for at disputer Passagen fra Suderen⁸⁾ (der meente de vist, at vi

¹⁾ Kongens Jagt »Kronen«, en lille Fregat med 24 smaa Kanoner og 90 Md.s Besætning. Den hørte med til Flotillen i de pommerske Farvande og førtes af Kaptajn Michael Gude (f. 1684, d. 1723 som Kommandør).

²⁾ Ditlev Vibe, f. 1670, d. 1731. Dansk biogr. Lex.

³⁾ Løvenørn var den 2^e; rejst fra Slesvig til København, aflagde et Besøg paa Flaaden ved Dragør og ankom den 18. til Flotillen, der laa i Farvandet mellem Rygen og Pommern, en Milsvej fra Stralsund.

⁴⁾ D. Vibe.

⁵⁾ Andreas Rosenpalm, f. 1679, d. 1754 som Admiral. Dsk. biogr. Lex. Kommanderede Flotillen i Schesteds Fraværelse.

⁶⁾ D. v. s. 30000.

⁷⁾ Om de mislykkede Landgangsforsøg paa Rygen 1712 se Bidr. til d. St. Nord. Kr. Hist. Bd. IV S. 72 f. og S. 90.

⁸⁾ D. v. s. Zudar, Landsby paa den Tange, der forbinder Rygens sydligste Fremspring Palmer Ort, med Øens Hoveddel.

forgangen aar vilde landet) og videre ind i Landet. Herre Gud! min gode Seested, hvor vilde de folch skamme sig som forgangen aar gjorde saa mange instancer og difficulteter, da Du vilde føre dem her paa Landet¹⁾ om de nu saae Landet saa vel som jeg. Men mere vilde det skamme Dig, at de grifsvaldske Borgere motte give deris tynder at føre Vand med paa it Land, hvor der findis friske²⁾ Søer at hele dend Czariske flode kunde seile derudi. At beskrive Dig Landet i sig selv vilde blive saa vidtløftig som unøttig; thi om jorden er god her eller ey, det er vel Din saa vel som min ringiste Bekøring, serdeles vi have ey meget at vente os deraf; hvad landetz indbygger angaar, da Ere de fleste, om mand kand dømme dem efter deris ord, bedre dansk end svensk, de ere vel fiender af Navn; mais nous vivons, nous trinquons ensemble comme si nous [nous] étions connus toute notre vie; undertiden begynder de vel at tale, hvileken ubillighed det er at vi 2de nationer danske og svenske fører Krig tilsammen; saa begynder en at klage at have mist sin broder, en anden at have mist sin søn, dend 3de en cousin. Jeg sver dem til jeg haver ei dræbt nogen af dem alle, og at det er tvert imod min homeur at forminske Verden, hvilchet jeg lover dem de noch skal fornemme, om jeg bliver noget hos dem. Jeg haver gjordt dem en proposition, hvilchen de godt folch og approberer, at, naar der en gang skal tracteris om fred, de da bør være en af de første og fornemste articler at her paa landet skal blive et dansk regemente af de øngste og døgtigste Karle pour faire autant d'enfans á leurs femmes, comme (!) ils ont perdu d'amys pendant la guerre. Jeg tviler ei paa Du jo finder min proposition billig; men de ord yngste og døgtigste Karle vil ej behage Dig; her gælder en cadet mere end en Vice Admiral, og Du faar vist noch ingen emplois i Regimentet, med mindre man i consideration af Dine forbigangne tienister ville gjøre Dig til regementz tambour, saa havde

¹⁾ Czaren kunde i 1712 ikke resolve til at gaa i Land paa Landet Rygen hvor jeg viste ham at kunne sætte 6000 Mand i Land og strax en Time derefter skaffe ham de andre 6000 Mand paa samme Sted« skriver Sehested i en Betænkning af 14. 1714. (Chr. Sehesteds Arkiv, Rel. fra C. T. S.)

²⁾ D. v. s. ferske.

du dog den løst og fornøjelse at tromle naar de andre exerceerede. Jeg skulde vel beskrive Dig landetz Døttre, men jeg frøgter at saa snart Du fich læst brevet, Du da uden at sige noget Menniske et ord, satte Dig paa Posten og reiste hid til Rygen, thi jeg kender Din forliebte complexion, som Du ellers kalder Venskab: jeg faar dog for Venskabs Skyld give Dig Nogen efterretning om deris humeur. Bliv ej vred min gode Seested, at denne side bliver saa malet, jeg havde skrevet 3 sider fulde førend jeg mærkede denne var beklachet og jeg burde vel af respect til min Højædle og Welbaarne Vice Admiral skrive hele brevet om igen om jeg icke forlod mig paa deris Naade. Endeel er furieusement cruelles, men det er icke en cruaute, som en døgtig Amant kand beklage sig over thi jeg haver icke endnu hørt at de haver ladet nogen af deris galantz crevere, si ce n'est à force de les charger de faveurs; men deris cruauté bestaar udi at de ere vandt til at omgaas med de svenske officerer, som ej har talt om andet end Mord og Todslag; og jeg forsichrer Dig at hvem som vil gjøre her Amour, maa komme med en skarp værre og lad gewehr. En Del er gierrige og enterresserede, og dersom de gjøre en Naadig Mine, saa er det alleniste for det Mand har i sine boxer¹⁾, jeg mener la bourse, og ej for dend Kiærlighed de bær til personen. Din eloquence min gode Seested vilde ej hjelpe Dig her, car dix ducats font plus d'effect auprès d'elles que dix mille fleurettes²⁾, og mand kand med rette sige point d'argent point de matresse³⁾. Jeg haver dog funden 2de som hverchen er cruelles eller gierrige, og jeg er vis paa jeg kom til rette med en af dem; men ingen glåde uden Sorg; dend ene lader mig aldrig være allene med dend anden, og at tjene dem begge er mig u-muligt. Tench ej det er min naturs foiblesse; thi jeg er endnu ej bleven Vice Admiral, men Du maa hvide det er naturens dilicatesse; thi dend ene er smuch og

1) Ganske den samme drøje Vittighed bruger Leonora Christina Ulfeldt overfor sin Opvartnings Kvinde »for at komme hender i bædre Homeur«. Her var det dog ikke Penge, hvortil der sigtedes, men Hør, hvoraf Christian »bar en heel Krantz i siine Boxer op til hender.« (Jammersminde, 2. Udg., S. 133).

2) Egentlig Smaablomster, galante Talemaader, angliiseret »Flirt«.

3) Jfr. den bekendte Talemaade: »Point d'argent, point de Suisses«.

dend anden hæslig; jeg skal dog gjøre mit beste at reussere, og desto mere som jeg finder det er Kongens interesse at gjøre hans fiender Skade paa alle Maader. (NB. Du tencher vel at jeg skal gjøre hende en Skade) dend smuche er en fød Svenske og om jeg ej gjorde det for andet, burde jeg at gjøre det ex odio nationis¹⁾. Jeg vilde skrive Dig noget mere om dend materie, men jeg frægter Du viser mit Brev til andre, hvorfor jeg vil lade det bero til [jeg] faar dend løche at tale med Dig selv en gang igjen, hvilchet jeg ønsker jo før jo heller, men endnu tør jeg ej tale om min forløsning.

Pour la bonne bouche²⁾.

Jeg ser dig allerede i mine tancher hvor fornøyet Du nu er, at Du seer dette Navn Juliana³⁾, men jeg er forsichret, at om Du saa hende selv, vilde Du blive mere fornøyet end du blev, da naturen gav Dig det igen, som Konen i Fladstrand betog Dig med Hendes Kaal. (Her maa Du vel bede min gode Seested O! mihi præteritos referat si Jupiter annos⁴⁾) thi hun er smochre en Venus selv og forandret meget til Hendes avantage, hun er bleven meget smallere, en Deel vil sige hun er bleven mager af Lengsel, dersom det er saa, saa er Du ved Gud Aarsagen der til, thi hun spurde mig om Din Velstand⁵⁾ med taarerne i Øynene, tro mig paa min honeur, det er uden raillerie, hvad Du har gjordt ved Hende, er dig best bekendt, men andre maa gjøre ved Hende, hvad de vil, saa er der intet som fornøjer Hende i verden mere end naar mand vil tale om Dig; Jeg vil her bekende for Dig, at mit project var vel da jeg rejste fra Dig, at dilogere Dig af Hendis tanke, men da jeg kom her og saae hendis oprigtig Kiærlighed og længsel for Dig, saa har jeg min salighed, (det

¹⁾ D. e. af Nationalhad.

²⁾ D. e. Himmerigsmundfuld.

³⁾ Juliana Elisabeth Königsheim, d. 1724, Datter af Oberstlt. ved Pommerske Kav. Julius Henrik K. Ogsaa af Sehesteds Korrespondance med Kommandør Rosenpalm ser det ud til, at den unge Dame har gjort stærkt Indtryk paa ham; men han har vel været for inkarneret Pebersvend til at forandre sig. Hun ægtede 1715 svensk Ritmester Lorenz Ekenberg. (Anrep. Sv. ad. ättartaflor II, S. 553.)

⁴⁾ Ak! om Jupiter vilde skænke mig mine svundne Aar tilbage! (Virgils Æneide, VIII, Bog, Vers 560).

⁵⁾ D. v. s. Befindende.

være svoren) i stædet for at recommandere mig, allene søgt at trøste hende med den bestandige æstime og kiærlighed, som Du daglig har ladet beté, naar vi har talt tilsammen om hende, og det stachels Barn, hun spurde mig saa trohjertig om det og var sandt. Christen Christen! jeg tror at Din Mund (og Loft er) [sic] mere aarsage til dend kiærlighed hun bær for Dig end nogen af Dine andre lemmer paa Dit legeme. Tro mig hun længes til Døden efter Dig, jeg svarede hende, da hun spurde mig, om jeg ingen brev havde fra Dig, at jeg hvidste ej it $\frac{1}{2}$ quarter førend det jeg skulle rejse, hvorover Du ey fik Tid til andet end at befale mig at aflægge milion hilsener og kysse Hende paa Dine Vegne; det første tog hun imod med alle fornøjelse, men det sidste miste jeg med en stor chagrin. General Lytzelburg¹⁾, hvilchen lader Dig flittig hilse, er au desespoir at hun ej vil forstaa hand er forlibt i hende, hand klagede mig forleden sin Nød med følgende ord: je n'ai jamais vû une personne d'esprit savoir si peu une chose qu'on lui a tant chantée aux oreilles. Enfin! hand med all verden lægger skylden paa . . . Det maa nu gaa som det vil, saa har Du dog den fornøjelse at være elsket af det smukkeste Fruentimmer i hele Pommren. Ja it Fruentimer de laquelle l'Amour même fait la plainte: Elle me donne à Taïs, et ne me prend jamais.

Her slipper jeg ved de smuche Fruentimmer i Pommren. Nu vil jeg begynde ved de smuche i Holstein²⁾. Gode Seested vær saa god og formæld min underdanigste respect til Grevinde Holst³⁾ Grevinde Friis⁴⁾ og Grevinde Ahlefeldt⁵⁾, forsichre dem alle 3 at jeg er en Schelm om jeg iche er deres tjenere af mit ganske hjerte, saa vit min Tjeniste kan streche sig, hils Grev Friis meget flittig fra mig og lad ham erindre sig, hvad hand har

¹⁾ Anton Lützelburg, sachs. Genltnt., d. 1739 som General, Greve og Geh.raad.

²⁾ Hoffet opholdt sig i Slesvig; begge Hertugdømmerne benævnedes dengang ofte under eet Holsten.

³⁾ Christine Sophie Grevinde Holstein (f. 1672, d. 1757), født Komtesse Reventlow, g. m. den senere Storkansler Ulr. Adolf Grev Holstein, Halvsøster til den senere Dronning Anna Sophie og Enke efter Greve Niels Friis til Frijsenborg, hvorved hun blev Svigermoder til

⁴⁾ Øllegaard Grevinde Friis, f. Gersdorf (f. 1687, d. 1734), g. m. Løvenørns Kollega som Generaladjutant Ob. Chr. Greve Friis. Dsk. biogr. Lex.

⁵⁾ Charlotte Amalie Grevinde Ahlefeldt, f. Holstein (f. 1680, d. 1752), g. m. Cai Burchard Greve A. Deput. i Feltkommissariatet. Dsk. biogr. Lex.

lovet mig førend min afrejse, jeg skal vist noch erindre hvad jeg har tilsagt ham.

Nu faar jeg med Monsieur Ref¹⁾ Dit Bref af 22²⁾ september. Tach skal Du have paa Monsieur Rechertz(?) vegne. Du kand gjøre med ham hvad Du bedst siunis. Det er mig kiært at Ærboe³⁾ er kommen til Czaren. Lad mig hvide ved hvad leilighed i haver faaet det at hvide, om det er med Posten eller til Vands. Jeg tacher Dig for Din omsorg for mig angaaende den positive Ordre om Rygen⁴⁾, cher Amy, der er vel intet at frygte for at de tager Noget derfra, de Studerer daglig hvor de skal faa nogle mere derpaa, jeg har talt med Mr. Lytzelburg, som ei er nogen pater difficultatis, han har sagt mig det, som jeg og selv kan faa se og begribe, neml: at det ej er muelig at forsvare Rygen med 3000 mand, siden med 1500, i fald at Svensken tenterer med nogen Transport. Og hvem vil forbiude Dücker⁵⁾ at faa saa megen securus fra Vismar som hand har nodig, hvem vil forbiude ham at gaa fra Straalsund paa Rygen igen, naar hand løster. De 1500 Md som her og der paa Landet er posteret, gjør det ved Gud iche, og man kand sicherlich troe, naar hand kommer, kommer hand saa sterch, at hand ej lader sig drive tilbage. Gvarnisonen i Wismar er efter allis Udsagn ef de deserterede svenske Fanger⁶⁾ augmenteret til 8 à 9 m mand, jeg supponerer det er ej sandt, saa er os dog bekendt, at der har for kort Tid siden været

1) »Ræven«, en lille Snav, oprindelig Kaper, brugtes til Stafettjeneste.

2) Findes ikke.

3) Rasmus Æreboe (f. 1685, d. 1744) blev 26. Juli i en aaben Jolle med 12 Md.s Resætning sendt fra København som Kurér til Czaren. Den 16. August naaede det lille Fartøj efter en æventyrlig og farefuld Rejse til Kronstadt. (Rasm. Æreboes Autobiogr., udg. af G. L. Grove. Kbh. 1889. S. 186—202.) Hensigten med Sendelsen var at opmuntre Czaren til at tage Danmarks Parti i dets Stridigheder med Gottorperne.

4) Kgl. Resolut., dat. Gottorp ^{20/9}, paalægger Løvenørn at holde paa, at de Allierede skulde efterlade 1500 Md. paa Rygen, hvis de mente, det var nødvendigt at drage Tropper fra Øen over til Pommern, naar Bombardementet paa Stralsund skulde aabnes.

5) Carl Gustav Baron Dücker, svensk Genlt., f. 1663, d. 1732 som Feltmarsk., Greve, ledede fra 1711—1715 Forsvaret af Stralsund.

6) Af Fangerne fra Tønning rømmede mange i Sommerens Løb til Tyskland. I en hemmelig Instrux, hvortil Koncepten findes i Løvenørns Arkiv, var det paalagt de Officerer, som bevogtede Fangerne, at se igennem Fingre med, at de løb bort.

5000¹⁾ Md. Dücker er 2500 i Stralsund²⁾, faar hand 2000 till fra Wismar³⁾, som ingen kan forbiude ham, og der kommer en Transport fra Sverrig paa 1000 mand allene⁴⁾, og Dücker med Transporten lander paa engang⁵⁾, saa skal Du se en Tra-goedie. Naar jeg taler med de Saxer om dend Affair, saa er deres svar igen: ja dersom vi bliver jaget af Landet saa er det Kongen af Dannemarks Skyld, thi havde hand ej tilsagt os Trouper, saa havde vi ej detacheret saamange til Polen. Jeg lader det staa ved sit værd, om de ej alligevel for deris egen Interesse Skyld havde været obligeret at skiche lige saa mange trouper til Polen, som de have gjort, men hvad kand jeg vel svare de Folch, det er saa undt at plaidere, naar mand har en und sag, jeg forestiller dem aldt hvad jeg kand, men ma foi, i mine tancher maa jeg dog give dem ret. Rygen er saadant it Land, at vi for voris egen interesse Skyld vel havde burdt gjøre ald effort for at beholde det, og i Fald at de Saxer suti-nerer det, saa see kuns til, om de efter Traktaten giver det til voris Allernaadigste Konge⁶⁾. Enfin! det maa gaa som det kand,

¹⁾ I August 1713 talte Garnisonen i Wismar i Følge Indberetning fra Kommandanten, Genm. Mart. Schoultz, 5316 Uoff. og Menige. (Svensk R. Ark. Wismarensia.)

²⁾ I Stralsund fandtes i September 1713 i alt 3230 Uoff. og Menige; da Besætningen bestod af Stumper af 24 forskellige Regimenter, har dens militære Værdi kun været meget ringe (Indberetning af ²⁶/₁₀ 13 fra Genm. F. Mevius til Kgl. May. Sv. R. Ark.)

³⁾ Dücker fik ingen Undsætning fra Wismar.

⁴⁾ Fra Sverig kom der i alt c. 800 Md. og lidt Proviant. (Dücker til Kongen ¹⁸/₁₁ 13. Br. fra Gen. til Kgl. May. Sv. R. Ark.)

⁵⁾ D. v. s. . samtidig med Transporten.

⁶⁾ I Følge Konvention mellem Kongerne af Danmark og Polen af ¹⁸/₁₀ 1711 skulde de erobre Øen i Fællesskab og indtil videre nyde hver Halvdelen af Indtægterne derfra. Paa visse nærmere fastsatte Betingelser skulde Kongen af Polen sluttelig besidde Rygen udelt. Den ⁶/₁ 1712 sluttedes en ny Overenskomst; herefter skulde Rygen — der stadig ikke var erobret — tilfalde Kongen af Danmark alene mod, at han lod 4 Fodfolks- og 2 Rytterregimenter blive tilbage i Pommern, naar Resten af den danske Hær vendte tilbage til Holsten. Aaret 1712 gik hen, uden at man overfor Rygen kom et Skridt videre; men efter Stenbocks Kapitulation traf de Allierede ²⁰/₁₀ 13 en ny Aftale. Nu skulde Danmark deltage i Operationerne i Pommern med 6 Infanteri- og 4—6 Kavalleriregimenter og derefter besidde Rygen helt og udelt. (Original Traktaterne i R. Ark.) Efter Nederlaget ved Gadebusch og Vinterfelttoget i Hertugdømmerne var den danske Hær yderst medtaget; da nu tilmed Tønning skulde blokeres og det pestbefængte Hamborg isoleres, medens Danmark maatte være

jeg skal efterleve den mig eengang medgivne allernaadigste Ordre; det er aldt, hvad jeg kan gjøre. Vil Du være saa god og forestille Hs. Excellence Hr. Geh. Raad Wibe, hvad [jeg] Dig herom haver skrevet, skal det være mig kiært, men ellers til ingen anden, thi det vil ellers strax hede, at de Saxer have indtagen mig, og jeg vilde saa nødig passere for it Barn, der sig lader forsnache.

Nu en anden Materie. Dersom Kongen af Polen nu undgaar aldt, hvad Kongen har forlangt, saa og at Stralsund skal Bombarderis, saa er der dog ingen facit at gøre, at Artigleriet¹⁾ kand i aar komme tilbage igjen, med mindre Floden skal blive i Søen til Xbr: thi hvad Tid ville der gaa med, førend Artigleriet kand blive udskibet, bragt for Stralsund og saa indskibet igjen, det vilde Du bede Hs. Excell. Geh. R. Wibe lade Dig see af Obrest Mushardts²⁾ Brev, hvilchet jeg skicher til Kongen in Originali, jeg har funden à propos at forlange hands sentiments for at være siden fri for tiltale, at jeg ej har gjort hvad jeg burde og kunde. Du skriver til Rosenpalm, at floden ej bliver der, med mindre Kongen af Polen betaler dends hele Bekostning; i min instrux staar der at jeg skal kons pretendere den halve Deel af Flottillens depance, Kiære lad mig hvide, om det er bleven forandret, siden jeg rejste fra Eder, lad mig og hvide om Flodens depance regnis højere end de 8413 Rdlr. der er Officerernis og folchenis Gage efter Din regning; thi det var den Summa, som Kongen af Polen forgangen aar skulde først betale eller om jeg og skulde pretendere den halve Del af Officerernis og folchenis Kost derhos, nemlig af de 10,000 Rdlr.; thi derom haver jeg ingen positive Ordre; der staar allene de ord i min

rede til at modsætte sig Preussens Indgriben til Fordel for Holsten-Gottorp, mente Frederik IV, at han var ude af Stand til at opfylde sidst nævnte Traktat. Han sendte ingen Tropper, men krævede ikke desto mindre, at Kong August skulde holde, hvad han havde lovet, idet han med en vis Ret paastod, at uden den danske Flotilles Hjælp var de Allierede aldrig komne over paa Rygen. (Jfr. Løvenørns Instr. af $\frac{1}{9}$ 13.)

¹⁾ Den danske Belejningspark, der i December 1712 var ført fra Pommern tilbage til København, var atter i Løbet af Sommeren 1713 sendt tilbage

²⁾ Ob. Chr. Eberhardt Mushardt, d. 1732, kommanderede det danske Artilleri i Pommern. Dsk. biogr. Lex.

instrux, at jeg skal paastaa Halvdelen af Flotiliens Bekostning. Og jeg er vis paa, at de Saxer vil staa paa alleene at betale halvparten af Gagen. Kommer der Resolution fra Kongen af Polen, at hand vil betale halvparten af Flotillens Bekostning, førend jeg faar dit Svar igen, saa staar jeg paa halvparten af Gagen og Kosten. Kiære skynd Dig og lad mig faa Svar herpaa. Endnu it, der staar i min Instrux, at jeg skal forlange en vis Tid, naar Betalingen skal ske; naar de nu ingen vis Tid vil sette mig, eller og de setter mig en lang Tid, skal jeg da refucere dem Artigleriet: Gud hjælpe mig engang for saadanne Commisioner¹). Jeg faar iblandt andet notificere Dig, at de Folch, som har inspection med Proviantet i Kiøbenhavn maa være nogle for-dømte Skelmer; for Kongen finder de noch de som forsvarer dem (thi finder man en ærlig Mand har en en patron, saa finder man en Skielm har en hel snees). Men hvorledes de vil forsvare det for Gud det hved jeg ej; det er jammerligt at see hvorledes det proviant seer ud, der er bleven skichet sidste gang fra Kiøbenhavn, de have kast Mangfoldigt i Vandet, fuld af Madi-cker og aarme, og det som folchet nu maa æde, er halv raadet; jeg kan ej beskrive Dig det saa slemt som det er; den gode Konge maa betale det dobbelt, og de forbandede skelmer gjør deris profit derved og kiøber raadet Kiød, enfin det er Rosenpalms affaire at skrive det fra sig; iblandt andet er her en proviant-skriver fra Commisariatet i Kiøbh.; den Knegt er fuld hver Dag, jeg er vidne, at Monsr. Rosenpalm har ladet vise signal for ham en hel Dag, og han vilde enda ej komme til ham, førend jeg gav ham det raad at hand lod ham hente med Vagten; jeg spurde den dievel, hvorfor hand ej kom; hans Svar var, af en fuld snude, han havde skichet hans Dreng²) og det mente hand var noch, aarsagen, at hand ej vilde komme var egentlig, at han havde for-

¹) Under ¹²/₁₀ 13 blev der udfærdiget en kgl. Resolut., der udtalte, at Kongen vilde lade sig nøje med de af Aug. II i 1712 tilbudte 8000 Rdlr. Betalingen skulde beregnes for Tiden mellem ¹/₈ 13 og ¹/₂ 14. Kongen var nemlig kun forpligtet til at lade Flotillen blive liggende i de pommerse Farvande, indtil Rygen var erobret, og dette var jo sket i Juli. Angaaende Artilleriet kunde Kongen ikke udtale sig, da han ikke kendte Sekvestrationstraktaten. (Løvenørns Instr., jfr. Sehesteds Breve til Overkrissekr. Nvbr. 1712 og Kgl. udf. Expedit. ¹²/₁₁ 12 N. 2113).

²) D. v. s. Skriver.

regnet en skipper som Commendouren havde faaet noget Proviant af, 4 Skpd. flesk, og vilde ej qvitere derfor. Knegten havde gjort handel med en anden hvorved hand vel havde en profit, og da Commendeuren nu kunde faa bedre Kiøb hos en af Flensburg, saa blev Monsieur skriver vred.

Kiære lad mig hvide, hvorledes Mons. Platens¹⁾ Affaire gaar. Lad mig hvide den Giörtis²⁾ conduit hos Eder, og om han endnu som tilforn er privilegeret at bedrage os. Gud give jeg var i Dag i Slesvig. Jeg har skrevet Hs. Excell. G. R. Wiibe 4 gange til, siden jeg rejste fra Slesv.; tvende Gange fra Kiøb., og 2de gange herfra. Jeg hved noch, hand har andet at giøre end at læse mine Breve, dog maatte jeg gerne hvide om han har faaet de 2de sidste, som jeg har skrevet her fra. Spørg Hs. Excellence derom, og lad mig hvide det. Nu min kære Seested, min hand er allerede tret, og jeg siunis Du har og noch denne gang at læse, om Du ellers kand læse det for det er skreven saa hastig. Jeg vil befale Dig Gud; hand samle os igjen med fornøvelse, imidlertid kand Du være forsichret, at jeg til min Død er
Din etc.

P. S. Jeg har paa nogle Dage logeret mig paa Jagten i Gudis³⁾ absence. Hils Grevinde Friis Million fois endnu engang. Kys hendis Hand paa mine vegne; thi Munden giver hun vel ej til beste, uden Du kunde passe paa naar hun staar i Tancher. Lad mig og hvide hvorl. det gaar Tecklenborgs⁴⁾ Sag. NB. glem ej at besvare alle Poster og lad mig faa it Brev til Juliana, jeg skal levere det u-brudt i hendis egen Hand. Skich mig nogle Osters. adieu.

¹⁾ Generalkrigskommissær Hans Casper v. Platen, Ejer af Hellebæk Gevær-fabrik, havde i Felttoget 1712—13 staaet i Spidsen for Forplejningsvæsenet og spillet en Rolle som Underhandler (Bidrag til St. N. Kr. Hist. B. IV Reg.). I 1713 blev han sat under Anklage for Underslæb og arresteret, 1720 dømt og 6 Aar senere landsforvist. (Kgl. udf. Exped. ²⁹, 13 N. 1840).

²⁾ Georg Heinr. Rigsfrih. Görtz, holst.-gott. Gehejmerraad, f. 1668, d. 1719. Dsk. biogr. Lex.

³⁾ »Kronen«s Chef, Kapt. M. Gude (se ovf.) laa i September for Stettin med et Detachement af Flotillen.

⁴⁾ Ubekendt.

Landt Rygen, d. 11. october 1713.

Til Admiral Sehested.

Jeg fih Dit knurr-vorne brev i aftis med posten, det er dateret den 5 september men jeg hved posten gaar fra Slesvig om aftenen, Du har dog vel ment den 5te october¹⁾, hør Din Diæfvel mener Du, jeg ej har fortræd noch, uden Du skal Contribuere Dit dertil, hvad jeg haver skrevet til Geheime Raad Wibe Sub Rosa, ser jeg noch af Dit Brev han har ladet Dig læse sub poculis, ellers har Du slet ingen raison til at formalisere Dig over Rosenpalm, thi jeg har selv set, at hand har skrevet Dig til derom²⁾. Hvad Du ellers skriver, at Du tænker nok, at jeg vil have rangen³⁾, og at Du skulde skrive først, derpaa kan Du hente svar i det brev, som jeg skrev Dig med Refven. A propos Refven. Nu er det 10 Dage siden hand gich herfra med god Vind, om dend ellers har været saa paa Vandet i Ostsøen, som paa Vandet mellem pommeren og Rygen, og nu har der 4re Dage efter hinanden blæst en god V. S. V. Vind, men ingen Ref kommer her; jeg finder det billigt, at I tvende Refven og Du älsker hinanden, ej for Nafnet skyld men fordi dend bær Dig saa tidt efterretning at dend smuche Juliana elsker Dig endnu; men min K. Sehested kys Refven og lad den gaa bort dermed til Juliana, saa faar vi andre at hvide med om Du älsker os noget endnu, dersom Du ej svarer mig paa mit brev med Refven, uden at glemme noget af aldt det jeg har bedet om, saa skal jeg sige til Juliana, at Du forgangen skrev Mad. Reinschildt⁴⁾ til; à propos: Mad. Reinschildt siger Du er en artig Mand, om hon ellers kan tro det, Du skriver. Du maa nu selv eftertenche, hvad Du har lovet hende, er det kons it pas at rejse til Sverrig med, det lader jeg passere, men set ingen brouillerie mellem Mad. R.

¹⁾ Findes ikke. Løvenørn har vel villet insinuere, at Sehested har haft en lille Rus, da han skrev Brevet.

²⁾ Under ²⁵/₁₀₀ havde Løvenørn skrevet til Vibe, at Rosenpalm gerne snart vilde vide, om han skulde blive ved Pommerns Kyst i Vinter. Han havde udsøgt sig en Vinterhavn paa Rygen og paatænkte at anlægge et Bryggeri paa Øen.

³⁾ D. v. s. Forrangen.

⁴⁾ Elisabeth Funck, f. 1678, d. 1726, g. m. Feltmarskalk Greve Rehnsköld, som paa den Tid var i russisk Fangenskab. Han var Broder til Jul. K.s Mormoder.

og Juliana. Ah! Seested Juliana Juliana je voudrois — non je n'achèverai pas de peur de vous fascher, mais vous poves bien scavoir ce que je voudrois.

Assez de badinerie pour une fois, voicy mon serieux, je suis tout à vous.

Sleswig, d. 12. october 1713.

Cher amy

aff den her hoes fuldte resolution¹⁾ fra Conseylet kand min herre see, jeg haver brugt mig for at Skaffe Dig positive suar. andlangende den lange termin, der staar at Contrachten Skulde Stipuleres till martzis maanet, saa er det ey min Skyld, men disputen kom, om de Hr. Saxer wilde Jage os bort naar vi laa udi Isen, som Flemming²⁾ gjorde udi Vinter, dog haer jeg fornummet saa meget, at huis Vinteren ey falder for haard og at Esquaderen med en god lius maane kand gaa seill, saa tager Kongen ey lengere betalning end till den datto, den kand seyle, huorfor projetett till Contrachten naar den treffes kunde settis saaledis, at vis Vandet bleff aabent og huis Esquaderen kunde seyle saa Skulde terminen blifwe forkortett om de ey hafde os saa længe som for er meldt nøedig. Du maa sige dem, at vi Pleyer at legge op strax effter michels dag, og naar de holt os till december, saa kunde vi maaske ey komme bort for Isen, till med vilde dett falde Kongen aldt for dyrt at holde en Esquadere for at passe paa flotillien og attolleriet, thi uden Convoy kunde huerken dett ene eller dett andet komme sicher Hiem. Contrachten vill ogsaa indrettis paa ney lige som den sidste var, naar nu Slig en projet kommer ind, saa kand Du være forsichret, jeg skall drifve den igiennem saa Kongen paa den ene side Skall være fornøyett, og Flemming lige saa, dett kan Du sige ham om Du der ved kand faciliterer werchett, der burde vel ogsaa betinges

¹⁾ Jfr. Side 236 Note 1.

²⁾ Jac. Heinr. Greve Flemming, f. 1667, d. 1728; sachs.-polsk Feltmarsk. og Minister, var en dygtig, men upaalidelig og rænkefuld Statsmand, der paa mange Maader skadede Danmark.

en discretion¹⁾ for mig og alle officererne der under 2de aar haer secunderet Kongen af Pollen med Slig nidkierhed. Subrosa Kongen er ey tilfredz, at de Holstener haer faaet guarnison udi Statin, og der som Prins Mensicof²⁾ siger, at Kongen intill denne dato er noget af aldt Sligt Communiseret, saa kanst Du paa mine ord sige, der er intett inu kommen ind, som Du og vell seer af Din instrux og af de ordere jeg haer gifvet Rosenpalm om Statin guarnison, der ey sees and for neutral føren Kongen har Consenteret, at Holstenerne kommer der udaf³⁾, om actierne Stiger eller daler seer Du noch af Kongens hastige Reyse till Kiøbenhafn, de har ey vist det før om afftenen da Kongen Reyste om natten, som var imellem d. 9. o. 10. Grevinde Holst Reyste med Fyrst:⁴⁾ d. 11. om morgenen Klochen 6. Vi vogede till den tiid, og saa foer de aff. Gref Ahlefeldt og Gheyne Raad Kønning Stein⁵⁾ sich dett huide baand, og der siges Gref Larvigen⁶⁾ har faaet dett udi Kiøbenhaffn, de lader alle helse og Grefinde Friis aller meest, hun er paa min salighed Din ven af sit Hierte, Gheyne Raad Wibe trachteer igaar og hafde Muscoviten⁷⁾ og Westphalen⁸⁾ og Gref Reventlow⁹⁾, Gheyne Raad

¹⁾ Presenter svarede dengang til vore Tidens Ordensdekorationer.

²⁾ Fyrst Alexander Menschikoff, den bekendte russiske Statsmand og Feltherre, kommanderede den russiske Hær i Pommern. Saa vel han som Flemming tjente store Penge ved Afstaaelsen af Stettin, og begge skadede i høj Grad Danmarks Sag. Skønt M. havde handlet paa egen Haand, fik han her som ved mange andre Lejligheder Czarens Tilgivelse.

³⁾ Den svenske Garnison i Stettin skulde, naar den var afløst af Preusserne og Gottorperne, hvilke sidste dog foreløbig repræsenteredes af svenske (!) Tropper, føres til Stralsund; men da Danmark havde staaet udenfor Sagen, nægtede Fr. IV den Tilladelse til at gaa ad Søvejen, og under ¹⁷/₁₀ bifaldt han Løvenørns Befaling, at den svsk. Garn. fra Stettin skulde anholdes, »da Hs. Majestæt ingen Meddelelse har faaet om Konventionen«. (Kgl. udf. Exped. ¹⁷/₁₀ N. 2200.) Den ¹⁰/₁₁ udstedte Kongen paa Preussens »Intercession« Pas til Sverig for Garnisonen i Stettin. (Kgl. udf. Exped. N. 2369—71.) Den kom dog over Land til Stralsund.

⁴⁾ D. e. Fyrstinden af Slesvig, Anna Sophie Reventlow, Fr. IV's Medhustru og senere Dronning.

⁵⁾ Joh. Ludwig Pincier Friherre af Königstein, f. 1660, d. 1730. Dsk. biogr. Lex.

⁶⁾ Ferdinand Anton Greve Danneskiold Laurwigen, f. 1688, d. 1754. Fik 1713 det blaa Baand. Dsk. biogr. Lex.

⁷⁾ Fyrst Wassilij Lukitsch Dolgorucki, russ. Ges. i Danm., d. 1739.

⁸⁾ Hans Georg Westphal, f. 1674, d. 1733, var dengang sachs.-polsk Krigsraad, blev senere dsk. Diplomat. Dsk. biogr. Lex.

⁹⁾ General Chr. Ditl. Greve R., f. 1677, d. 1738. Dsk. biogr. Lex.

Holst¹⁾, Hertzogen²⁾, Schuldt³⁾, Devitz⁴⁾, G. Friis, Soelendhal⁵⁾ og alle Raaderne till giest, Gheyne Raad Echsted⁶⁾ Reyste der for var han her ey, hand bad mig helse Dig flitig, Grefinde Holst blifver ey lengere end 2de Dage udi Kiøbenhafn, saa gaar hun till hendis gaard⁷⁾, huor hand⁸⁾ er, der siger mand, at Callenberg⁹⁾ Skall haffue Bryllop. Hels Lytzellburg fra mig og Glem intett den Hierte Juliane, jeg haver Gud straffe mig ey Tiid, jeg jagis som en Hun, far vell Jehu¹⁰⁾ og vær artig, jeg er stedse Din oprichtig

Ven og tienere

C. T. Seehestedt.

P. S. Platen bevaris strengere end før.

Greifswald, d. 17. october 1713.

Till Vice Admiral Seehested.

Paa det skrivelse af 9 hujus¹¹⁾ som jeg fiik for 2de Dage siden er der nu intet at svare, hvad I[uliana] angaar, skal jeg, Naar Gud vil vi samles, sige Dig mundtlig. Ellers min Kiere Seehested eftertench hvad stand Esquadren er udi. De Saxer og Russer forlader Rygen og Pommeren; de sidste er allerede borte og de andre følger inden faa Dage; tench siger jeg, hvilchen stand vi ere her udi, ej fordi de ere bortgangne, men fordi Svensken

¹⁾ Joh. Georg Holstein, f. 1662, d. 1730. Dsk. biogr. Lex.

²⁾ Carl Rudolph Hertug af Württemberg Neustadt, dsk. General, f. 1667, d. 1742. Dsk. biogr. Lex.

³⁾ Jobst Scholten, Gen., f. 1649, d. 1721. Dsk. biogr. Lex.

⁴⁾ Frantz Joachim Dewitz, Gen., f. 1666 † 1719. Dsk. biogr. Lex.

⁵⁾ Henr. Fr. Rigsfriherre Söhlenthal, dsk. Diplom., f. 1685, d. 1752. Dsk. biogr. Lex.

⁶⁾ Valentin Eickstedt, f. 1669, d. 1715, Overkrigssekretær. Dsk. biogr. Lex.

⁷⁾ D. e. Holsteinborg.

⁸⁾ Ulr. Adolf Greve Holstein, f. 1664, d. 1737. Dsk. biogr. Lex.

⁹⁾ Otto Carl Rigs greve Callenberg, dansk Oberst, senere Overhofmarskalk, f. 1686, d. 1759, blev g. ²¹/₁ 1714 m. Christiane Christine v. Holstein, f. 1690, d. 1770, Søster til Greve U. A. H.

¹⁰⁾ I 2. Kongernes Bog Kap. 9, Vers 20, siges om Jehu: »thi han farer afsted som han var gal«. Maaske Sehested har tænkt herpaa i Anl. af L's mangfoldige Sendelser.

¹¹⁾ Findes ikke.

bliver Herre af Landet, og Esquadren har iche proviant for 10 Dager; jeg tror noch og de svenske har selv sagt det, vi maa herefter som tilfaarne, kiøbe paa Landet, hvad vi kand faa, men først hved Du selv, hvad her er at faa, og uden det gjør de vel anstalt under haanden, at om vi end kunde faa Noget for pengene, vi dog ikke bekommer Noget. Enfin, Confoye for at gaa hjem og proviant, det er Knuden, kommer disse begge sorter iche, saa er min forstand for ringe at begribe, hvad ende det vil tage. Rosenpalm gaar efter den Ordre hand har, at Naar de Alierede gich bort, hand da skulde gaa til Ny Dybet¹⁾ og vente Confoje. Ja ja! jeg tror noch hand der skal vente Confoje, men hvor snart dend kommer, det vil Tiden give.

Endnu ligger de Lasdragere og Soldater²⁾ ved Dybet (hvilke alle æde ekstrakost af Esquaders) og venter efter Confoye i 7 uger: dette haver jeg skichet med it fartøj. Men Svecus³⁾ som ligger uden for Witmundt⁴⁾ hand siger Nej; de har faaet en ny Transport til Stralsund med folch og proviant, hvor mange og hvormeget er ubevist; de har veret i 11 store Skibe, hvilche jeg alle har seet og tallet, liggende for anchor med 2de fregatter og 2de brigantiner under Tornebusken⁵⁾, de sætter ej i Land paa Rygen men til Stralsund⁶⁾. Endnu har jeg ej faaet it ringiste Ord fra Hoffe uden det, Du har skrevet mig, og det er ved disse Conjunctioner ingen efterretning; thi nu behøves hverchen Artilleriet eller Flotillen her. Ræfven er ej tilbagekommen, og nu kand hand ey komme for de Svenske; var han saa klog og gich til Rostock, derfra gaar Brevene herhid sicher til Lands. Jeg skichede en Exprese neml: Krigs Commissarie Dressen⁷⁾ for 8tte Dage herfra til Kongen, om han er falden bland røfvere eller Samaritaner hved jeg ej. Jeg har skrevet alle Ting fra

1) Neutief, den østl. Del af Farvandet mellem Rygen og Pommern, nu Greifswalder Bodden.

2) Herved sigtes formodentlig til Flotillens afløste Soldateske, der skulde hjem. (Kgl. udf. Exped. 2/7, 13 N. 1451—52. Ref. Sag 1/7, 13).

3) Svensken.

4) Den nordvestlige Del af Rygen.

5) D. e. Dornbusch, det nordligste Punkt paa Hiddensee, den langstrakte Ø V. for Rygen.

6) Jfr. S. 234 Note 4.

7) Dan. Ditl. Dreessen, Krigskommissær, død 1755 som Generalauditor.

mig, og det er aldt, hvad jeg kan gjøre. Slutningen af mit brev bliver, at jeg er til Slutning af mit Liv og forbliver Din oprigtige Ven og Tjenere.

Finis.

Greifswald, den 26. October.

Admiral Seested.

Paa Dit Skrivelse af 12te hujus, som jeg i forgaars aftis med Refven har bekommet, er der intet andet at svare end det jeg Dig med Posten dend 17. october haver tilskrevet. Her brugis nu ingen Artollerie ingen Flotille; det er all dend Tach Kongen har at vente for all dend Bekostning som nu i 3 aar efter hin anden er bleven anvendt her for det forbandede Stralsund, og Gud forbande dem, som er aarsagen, hand være Første eller Greve¹⁾ det er min ringiste Bekøring. Aldt hvad mig er af Hans Mayest. allernaadigst anbefaldt udi en Ordre fra Kiøbenhavn, dateret den 21. october²⁾ som jeg ved Mons. Dressen haver i Gaar erholdet er for længe siden gjordt anstaldt til, som kand sees af min allerunderdanigste relation til Hs. Mayest. af 17. hujus, som jeg skichede med Posten. Skulle mand altid bie til mand fik Ordre saa vilde det undertiden se falsch ud³⁾. Saa snart jeg saa de Saxers mouvements, sagde jeg til Commendeur Rosenpalm, hand paa mine ord skulle kon gjøre sig sejlferdig og begynde at tage Canonerne ind, hvilchet og er skeed, og kand vi her være sejlferdig med all ting fra Dato af i det allerhøjeste i 6 Dage. Lad os nu ej ligge over i 8tte Uger og bie efter convoje, som de Lasdragere og capitain Kaas⁴⁾ med sine folch har ligget udi Nye Dybet og vente. Mand skriver mig fra floden at de nu har Ordre at søge fienden og slaa⁵⁾, tag ham

¹⁾ D. e. Fyrst Menschikoff og Grev Flemming.

²⁾ Kgl. udf. Exped. ²¹/₁₀ 13 N. 2225.

³⁾ Denne Udtalelse vidner om, at Løvenørn har været i Besiddelse af en i Enevoldstiden sjælden Selvstændighedsfølelse.

⁴⁾ Werner Kaas, . f. 1674. d. 1726, Kapt. ved Østsjæl. nat. Inf. Reg., senere Major, kommanderede det af Regimentet som Soldateske til Flotillen afgivne Mandskab.

⁵⁾ Under ²/₁₁ udgik Ordre til Viceadm. Reedz om at dække Flotillen, naar den sejlede hjem, og den ¹⁷/₁₁ er baade den og Artilleriet kommen tilbage til Kbhvn. (Kgl. udf. Exped. N. 2336, 2435—2439).

der, hands transport er lenge siden her, og hand er igen, hvor hand vil være. Jeg skrev Dig sidste Gang til, at flotillen vilde have stor Mangell for Proviant; til stor Løche kom her nogle Flensburger og fynske Skiberomme som hjalp, ellers havde vi nu hverchen haft at æde eller driche. Vil Gud jeg kommer hjem jeg skal paa sine steder sige aabenbare, hvad paa sligt bør at sigis, thi slig anstaldt er aldrig at forsvare, og den Gode Konge og det arme Land bliver aldrig løchelich saa lenge sligt og aldt andet saadant gaar i svang. Jeg har i gaar Expederet en Staffet til G. Flemming til Berlin, hvem jeg har insisteret paa Kraftigste maader at Betalningen motte her ske for Flotillen fra 1. augusti og til dend dag vi gaar herfra. Jeg har stildt ham det saa døgtig for, som jeg kunde. Men hvad svar jeg faar, vil Tiden lære. De Saxer har nu forladt Rygen, de har givet deris parol fra dem, at de aldrig skal komme der mere. General Hallard¹⁾, Lytzelburg, som lader dig hilse, Seisan²⁾ og hele Stabet logerer nu alle her i Grifvalde. Dem 2 første gaar snart herfra og G. Seisan skal føre de Saxiske Tropper til Polen og derfra gaar hand til Italien for sin Person. Du skriver mig ellers at Hs. Excell. G. R. Wibe har Tracteret saa Magnifique i Slesvig, førend han rejste bort, det er altsammen meget gott (herpaa følger nogle Linier, der er saa omhyggelig overstregede, at man kun kan læse følgende Ord:) men jeg vilde ønske (Resten er skrevet med græske Bogstaver og lyder saaledes:) jeg har klaget mig, at jeg ikke havde faaet Brev i 8 Uger og at mand hafde sagt mig hand hafde mig i subçon etc. je suis —

NB. brend brevet. Rosenpalm har faaet en Kaare med Diamanter fra Flemming, som er en Present fra Kongen af Polen.

¹⁾ Ludw. Nicol. Hallart, sachs.-polsk Gen. d. o. 1726 som russ. General.

²⁾ Joh. Anton Seissan, sachs.-polsk Genm., d. 1728 som spansk General.